

Sherko Fatah, We gaan als het donker wordt

Het was op een zomerdag, heet, maar omdat het zo winderig was, merkte je dat nauwelijks. De schaduwen van wolken ijlden donker over de vlaktes en heuvels, alsof er luchtschepen langs de diepblauwe hemel dreven. Misschien was het de mooiste dag van zijn leven, niet vanwege het montere licht en de zachte wind, nee, op deze late, traag verstrijkende dag voelde hij voor het eerst de diepe rust die wordt opgewekt door schoonheid, en tegelijkertijd ervoer hij haar vergeefsheid.

In deze tijd van het jaar trokken de oude vrouwen eropuit om geneeskrachtige kruiden te zoeken. Ze wisten wanneer ze voor welk gewas naar welke plek moesten gaan. Ver hoefden ze niet te klimmen, alleen de heuvels op. Daar zag hij ze, een kleine colonne, die zoals al zo vaak de nooit helemaal overwoekerde paden volgde. Ze praatten en lachten luid, hier buiten waren ze eindelijk helemaal onder elkaar, voor een paar uur ver weg van ruimtes en regels. Als ze om zich heen hadden gekeken, was ook hun de ongereptheid opgevallen van de wilde grassen, de bloemschermen en de warme stenen. Maar ze zwierden met hun manden, en hun kleurrijke gewaden wapperden in de wind, ze waren te druk met elkaar. Bijna benijdde hij ze erom dat ze zo opgingen in de dag, die als een enorm open raamwerk om hen heen stond. Hij liep achter ze aan toen ze achter de heuvels verdwenen, alleen maar om ze nog langer te kunnen zien, klein, maar niet verloren, en bleef op de heuvel staan. Hier buiten had hij niet meer het gevoel van afgescheidenheid, van een rauwe woestenij, hij zag het landschap als een geopende hand. Hij ademde zwaar. Ik ben nog een kind, dacht hij even, mijn longen zijn niet ruim genoeg voor deze dag. En zelfs al zouden ze dat zijn, dan nog kan ik, zo voelde hij, nooit ver genoeg in hem binnengaan.

De vrouwen hadden zich in de verte verspreid en waren begonnen met kruiden verzamelen. Als een zwakke echo, door de rotsen meer opgeslokt dan teruggekaatst, dook het geluid op. Het was een helikopter, zo beschenen door het late licht dat zelfs zijn schutkleur vrolijk leek. Met zijn hand schermde hij zijn ogen af en keek omhoog. Hij zag de hoofd- en de staartrotor en nam het aanzwellende dreunen waar. Maar niets, ook deze machine niet, was in staat de diepe vrede boven de heuvels te verstoren. De helikopter vloog voorbij, kwam terug en maakte een grote cirkel boven hem. Voor het open zijluis hurkten twee soldaten, eentje zwaaide er naar hem. Alles kon gebeuren op deze dag en dus zwaaide hij zonder angst terug. De helikopter legde zijn baan af en daalde onwerkelijk langzaam op de aarde neer. Heimelijk had hij de kinderwens voelen opkomen en nu werd die werkelijkheid: hij landde, ver weg weliswaar, maar hij landde. Misschien nemen ze mij mee, was zijn volgende gedachte, misschien mag ik met hen mee vliegen.

Hij begon te lopen, al wenkend en roepend, stootte tegen scherpe stenen en stekelige distelbosjes, maar niets deed hem struikelen en niets stak hem. Ver voor hem werd de helikopter in opwervend zand gehuld, dorre halmen zeilden door de lucht. Het is te ver, ik red het niet, dacht hij toen hij de beide soldaten eruit zag springen en gebukt naar de vrouwen toe zag lopen. Die hadden hun manden neergezet, de handen op de heupen geplaatst of tegen het voorhoofd gelegd, en keken naar de naderende mannen. Hij zag hoe de soldaten hen naar de helikopter dreven, hij zag het onduidelijk door het stof, en toen bleef hij staan. Ik red het niet, dacht hij nog een keer met spijt, maar het was alleen al een troost dat het was gebeurd, het volkomen uitzonderlijke. Hij stond daar en zag ze opstijgen, schoksgewijs eerst, dan gestaag, alsof ze de lucht in werden getrokken, tot ze de stofwolken onder zich lieten. Heel soepel kantelde de helikopter en maakte opnieuw een wijde boog, schroefde zich geleidelijk hoger en hoger, tot hij bevrijd in de lucht wegdreef. Hij keek hen na en wenkte nog een keer. En warempel, de machine kwam weer terug, het dreunen werd luider en luider tot hij zijn oren dichtield. Met het hoofd in de nek zag hij de vrouwen. Daar vielen ze, de een na de ander stortte uit het luik, met gespreide armen glansden ze op in het licht, en als om ze tegen te houden trok aan hun gewaden de wind.